

ირაკლი ბრატუღი

გეოგრაფიის ჰერმენეუტიკა:

**ჰერმენეუტიკა
და
ენერგეტიკული პარადიგმები**

გამომცემლობა „აქტი“
თბილისი – 2021

IRAKLI BRACHULI

HERMENEUTICS OF OVERMAN:

HIEROPHANIES AND
ENERGETIC PARADIGMS

**TBILISI – 2021
PUBLISHING ACT**

ფილოსოფოსები აღარ ლაპარაკობენ „ინდუსტრიული საზოგადოების“ აგონიაზე, ისინი უფრო მისი შემდგომი ფაზის, ე.წ. პოსტ-ტექნიცისტური ეპოქის ნიშნებს განიხილავენ. „პოსტადამიანი“, აი თანამედროვე ჰერმენევტიკული სიტუაციის ძირითადი მოცემულობა. სადამდე მივიდა ის „შემოქმედებითი ევოლუცია“, რომელსაც ნიცშე, ბეგსონი და სხვები იკვლევდნენ? აი მისი ძირითადი კითხვა. ამბობენ ნიცშეს ყველა წინასწარმეტყველება ახდაო; თუ ასეა, მაშინ უკვე მოგვცემია იმის შესაძლებლობა, რომ ზეკაცის შესახებ პროგნოზი რეალობას შევუდაროთ.

რედაქტორი:

გურამ თევზაძე

რეცენზენტები:

ირაკლი ბათიაშვილი,

ალექსანდრე ალადაშვილი

ტექ. რედაქტორი: კახაბერ რუსიძე

გამომცემელი: გიზო ცაცუა

© ირაკლი ბრაჭული

ISBN 978-9941-8-3782-1

სარჩევი

წინათქმა	8
შესავალი	
ზეკასი და ქარიზმათული ალორძინების ჰერმენავთიკა.....	10
თავი I. ჰერმენავთიკული სიტუაცია	17
1. ცოდნის არაკლასიკური იდეალები	17
2. ჰერმენევტიკის საჩუმათო ამბავი.....	24
3. კვლავდაბრუნების ენერგია.....	28
4. კონცეპტები და კონცეპტუალური პერსონაჟები	33
5. ზეკაცის ვარიაციები.....	40
თავი II. ჰუმანოიდი	
სისოცხლის ჰერმენავთიკა	47
6. კარტეზიანული ინტუიცია.....	47
7. სიცოცხლის ინტუიცია.....	51
8. ლიბიდური ენერგეტიკა.....	57
9. სიცოცხლის ეიდეტური ინტუიცია.....	60
10. მოძღვრება რეგიონულ ონტოლოგიებზე	64
11. ბუნებრივი განწყობის დოგმატიზმი და მისი რადიკალური შეცვლა. სიცოცხლით სავსე სიცოცხლეს	67
12. ჰერმენევტიკის უნივერსალური პროექტების მეთოდოკა და ტექნოლოგია.....	70
13. სულისმეცნიერებათა ფარული პოზიტივიზმი	75
14. ჰუმანოიდის ვინაობა ეთიკურ-ესთეტიკური ანთროპოლოგია	78
თავი III. დიდი კომბინატორი	
თამაშის ჰერმენავთიკა.....	80
15. თამაშის ჰერმენევტიკული მნიშვნელობა.....	80

16. აბსურდის გმირი.....	81
17. ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა არქეოლოგია.....	84
18. კონცეპტუალური კარკასის მითი	87
19. მითების მითოლოგია	90
20. სუპერმენი.....	92

თავი IV. მითის ქაჩაბი

მითოსური ჰერმენევტიკა

21. შესაძლებლობა	95
22. საიდუმლო ენერგეტიკა (ანთროპოსოფია – უნივერსალური სულისმეცნიერება).....	99
23. მისტერიათა კულტურის ინაგურატორი	107
24. ტოტემური კომპლექსი.....	110
25. მითის კაცის ურთიერთობა ჰუმანოიდთან და დიდ კომბინატორთან	113

თავი V. ტაძრის ქაჩი

ორფიკული ჰერმენევტიკა.....

26. ზეკაცი და ორფეოსი	117
27. სოფიოპრაქსისი	120
28. არსებობა, ყოფიერება და არსება.....	126
29. ესქატოლოგიური მეტაფიზიკა.....	130
30. მესამე ალექმის წინასწარი განჭვრეტა	137
31. ნეოქრისტიანული თეურგია.....	140
32. ანდროგენი	144

თავი VI. ენის ქადაბი

ონტოთეოლოგიური ჰერმენევტიკა

33. საუბარი კარდუსთან.....	148
34. ენის ქადაგი.....	149
35. შორი გზით ენისაკენ	154

თავი VII. ზეკაცის შეძრწუნება და ქრახი

ემსისთანხილური ჰერმენევტიკა

36. ადამიანის გადალახვა: სიკვდილის ჰერმენევტიკა.....	157
37. სიკვდილის მეცნიერული მოდელი	159
38. სიკვდილის თეოლოგიური სქემა.....	161

39. სიკვდილის ფილოსოფიური თეორია	162
40. ლევინასის შენიშვნები სიკვდილის ონტოლოგიურ ანალიზზე	166
41. ზეკაცის შეძრწუნება და კრახი	170
თავი VIII. ჰიეროფანიების ჰერმენევტიკა	175
42. „სიცოცხლის დაუბოლოვებელი X“	175
43. ექსისტენციალური კათარზისის ტრიადული დიალექტიკა	180
44. მონინება განმეორებისადმი	182
45. ადამიანის ბიბლიური პერსპექტივები	185
46. პიროვნება, თემი და აღმსარებლობა	187
47. უქმნელი ენერგიების სინერგეტიკა	189
48. მადლი და ყოველდღიურობა	191
შეჯამება	194
Irakli Brachuli	
Hermeneutics of Overman:	
Hierophanies and Energetic Paradigms	197
დამოწმებული ლიტერატურა	200
ბამომსახელობა „აქტი“-ს მიერ გამოყვანილი ნიშნები	208

წინათქმა

„მოდის დრო, როცა ფილოსოფიური წიგნები ისე ველარ დაინერება, როგორც ძველად ინერებოდა“.

ჟილ დელიოზი

ეს წიგნი ცდაა, გაჰყვეს ფილოსოფოსობის იმ გზას, რასაც იასპერსმა უწოდა კაცობრიობის „სულიერი სიტუაციის (Geistsituation) ანალიზი“, გადამერმა „გაგებითი ანალიზი“, არენდტმა „შესავალი ახალი ადამიანის კონდიციაში“. ამგვარი ანალიზი სხვადასხვა გზითა და საშუალებებით ხორციელდება. თანამედროვე ფილოსოფიის პრეზენტაციორები ხშირად აზრს აქცევენ კონცეპტუალურ პერსონაჟებად და ფიგურებად. ფილოსოფიური აზრის „გაფიგურება“ ნიცშეს შემდეგ აქტუალურ პრობლემად იქცა. ხოლო მის მიერ გამოგონილი ზეკაცის ფიგურა თანამედროვეობის მთავარი ფილოსოფიური თემა და თავსატეხი გახდა.

ჰერმენევტიკის შესწავლამ უნდა გამოავლინოს ზეკაცის ფიგურა, რომელიც ამ „დისციპლინის“ წიალიდან იშვა. წიგნის თავებად წარმოდგენილი სახელები: „ჰუმანოიდი“, „დიდი კომბინატორი“, „ტაძრის კაცი“, „მითის კაცი“, „ენის ქადაგი“, – ვფიქრობ, ზეკაცის ვარიაციებს აღნიშნავენ და თანამედროვე ფილოსოფიური კლიმატის კრისტალიზაციებს წარმოადგენენ. მკითხველი წიგნში ყველგან შეხვდება აღნიშნული „კლიმატის“ დამონმებებსა და რეფერენციებს.

ზეკაცის ფიგურების ნაწილი მოვხაზეთ ადრე გამოქვეყნებულ ნარკვევში „ზეკაცის მსოფლმხედველობა. ჰერმენევტიკის ენერგეტიკული პარადიგმები“ (1987). ამ ფიგურებს თან არ ახლავს სისტემატური შტუდიები ეპისტემოლოგიასა და ფილოსოფიის ისტორიაში. ჩვენი წიგნის „ფიგურების“ ამგვარი კომენტარი შეიძლება სხვა ტიპისა და მიზანდასახულობის წიგნის თემა გახდეს. ზეკაცის

თემის შემდგომმა დამუშავებამ გამოკვეთა მნიშვნელოვანი ასპექტი, რომელიც აღნიშნულ ნარკვევებში მხოლოდ იმპლიციტურად იყო ნაგულისხმევი. ამ ასპექტის გამოსახატავად რუდოლფ ოტომ გამოიგონა ტერმინი „ნუმინოზური“, ხოლო მირჩა ელიადეს შრომებმა, რომანებმა და სცენარებმა ხელი შეუწყვეს სიტყვა „ჰიეროფანიების“ (სასწაულჩენების) გავრცელებას თანამედროვე მოაზროვნე სამყაროებში. ჰიეროფანიები ჰერმენევტიკის ენერგიული პარადიგმების მოქმედ სინთეზებად და მიწყვი ანტითეზებად შეიძლება განვიხილოთ, მათ დინამიკურ დაახლოებასა და დაშორებაში. როგორც პოლ რიკიორი შენიშნავს, „ღმერთის სიკვდილი“ და მარადიული კვლავდაბრუნების მითი პოსტულირებენ „მკვდრეთით აღმდგარი ღმერთის“ ფილოსოფიურ ექვივალენციებს.

ავტორი მადლობას უხდის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოსოფიის მიმართულების სტუდენტებს, მაგისტრანტებსა და დოქტორანტებს. ამ წიგნის ბევრი პასაჟი წლების განმავლობაში მათთან ჩატარებული სემინარების შედეგად შეიქმნა.

შესავალი

ბეჰასი და ქარიზმატული ალორძინების ჰერმენევტიკა

„გასწავით ზეკაცს, ადამიანი რაობაა, რომლის დაძლევა ხამს. რა ჰქმენით მის დასაძლევად?“.

ფრიდრიხ ნიცშე

რომაული მითოლოგიიდან, ნიცშემ აიღო მისი უმაღლესი ფორმულა „ღმერთი მოკვდა“, რომელიც წარმართული რელიგიური პანთეონის მხილებას ანუ კერპების მსხვრევას გამოთქვამს. კერპების მსხვრევა არის დაწყებითი საფეხური ახალ რჯულზე მოქცევისა; „ახალ რჯულზე მოქცევა“, რადიკალური მენტალური შემობრუნება, გადატრიალება რეფლექსიაში, ადამიანის არსების განახლებას, ქარიზმატულ ალორძინებასა და სამყაროს ახალი განზომილების გახსნას მოასწავებს. ნიცშემ დაინახა, რომ ადამიანი „ეკოლუციის შუაგზაზე“ შეჩერდა, რამაც შეაფერხა და შეაჭირვა ადამიანური ყოფნის არსებითი სტრუქტურები.

„პოსტ-ფილოსოფიური“ მიმდინარეობანი ნაკლებად არიან დაჯილდოვებულნი XIX საუკუნის პათეტიკურ-ტრაგიკული ტემპერამენტით. ისინი აღარ სვამენ კითხვებს: ღმერთი თუ არსებობსო?, უკვე აღარ არის თუ ჯერ არ არსებობსო? ამის გასაგებად ძალზედ ადრე ხომ არ არის ან უკვე დაგვიანებული ხომ არ არისო? მათ თითქოს უკან მოიტოვეს საკითხთა ეს ძველი წრე და ახლა უკვე კითხულობენ: პრეადამიანურიდან გამოსული ისტორია პოსტადამიანურ ფაზაში ხომ არ შევიდაო.

ყველა ვინც ცდილობს შეიცნოს დროის თავისებურებანი და ადამიანურ შესაძლებლობათა ზღვარი, იძულებული ხდება გამოიყენოს მთარული სინტაგმა – „პოსტ“. ამ ნიშნის მიხედვით, ჩვენ ამჟამად ვიმყოფებით კაცობრიობის ცხოვრების ისეთ პერიოდში,

რომელშიც წარმოიშობა რალაც უფრო მნიშვნელოვანი, ვიდრე ის, რასაც ეწოდება „ადამიანი“. ფინალისტური რედუქციონიზმის ტენდენციამ გამოიწვია მასიური შემოტანა „პოსტ-„ის აკადემიური ორეულებისა, განსაკუთრებით კი პრედიკატისა – „მეტა“. აქტიურად ფორმირდებიან „მეტაენის“, „მეტატექსტის“, „მეტამეცნიერების“, „მეტაფსიქოლოგიის“, „მეტაფილოსოფიის“, „მეტარელიგიისა“ და „მეტაპოლიტიკის“ დისციპლინები, როგორც „არატრადიციული“ ან „ალტერნატიული“ პერსპექტივები ადამიანური განზომილებებისა.

ინგმარ ბერგმანის ფილმში – „ზიარება“, ხშირად მეორდება ფრაზა: „ღმერთი სდუმს, ღმერთი სდუმს, ღმერთი სდუმს“. ამის შემდეგ „ეკრანი გამოსცემს“ რალაც კოსმიურ დისჰარმონიულ ექოს, პასუხგაუცემლობის შემატყობინებელ რალაც ენთროპულ ინფორმაციას, რომელიც ისეთი კომპიუტერიზებული ეთერიდან მოედინება, რომელშიც გადაცემები ჯერ არ დაწყებულა, ან უკვე დამთავრებულია. ეს ხმები ფილმის პერსონაჟებს კი არ ესმით, არამედ მათ თავებში გაისმის; აზროვნებისაგან ამ უკიდურესად დაძაბული თავებიდან გამოდის, იღვრება და ვრცელდება ჯერ ეკრანულ და შემდეგ მთელს ეკრანსგარეთა სამყაროში. მით უფრო აუტანლად ძლიერი და გაუსაძლისად ანეულია ეს ხმა, რაც უფრო ძლიერი და ღრმაა ჩაფიქრება წმინდასა და ჭეშმარიტზე; ყოველთვის ასე ხდება, როცა მღვდელი და მრევლი ზიარებას ატარებენ, ან აზრობრივად დაუძახებენ და გულით მიმართავენ „ღმერთს“. დაძახილზე მოდის არეული, ენთროპიული „პოსტ“-ხმები, არსებობამდელი და არსებობის შემდგომი შორეთის ხმები, და სრულიად მკაფიო და მკაცრად გასაგები პასუხი: „უფალი სდუმს, უფალი სდუმს, უფალი სდუმს“. ამ სამგზის გამეორებულ ორსიტყვიან ცნობას მღვდელი გადმოგვცემს როგორც მედიუმი, როგორც ქადაგი, როგორც ჰერმესი – კაცთა და ღმერთთა შორის ამბების მიმომტანი შიკრიკი და ინფორმატორი. ამ შემთხვევაში მღვდელი ჰერმენევტიკოსია, ხოლო ჰერმენევტიკა დისკურსის გარკვეული სახის გამოვლინებაცაა და ერთ-ერთი ყველაზე გავლენიანი მიმართულებაც თანამედროვე ფილოსოფიასა და თეოლოგიაში.

რატომ აქვს სიტყვა „ჰერმენევტიკას“ ასეთი ძლიერი პოზიტიური დატვირთვა? ვცადოთ, გავიგოთ თუ რას გულისხმობენ ამ სპეციალურ ტერმინში; და არა მარტო იმიტომ, რომ მკითხველს ჩვენი ნიგნის შინაარსის გაგება გავუადვილოთ; უფრო იმისათვის, რათა შეძლებისდაგვარად ნათლად გავერკვეთ ამ ერთობ რთულ ფილოსოფიურ მოვლენაში.¹

აზროვნების ისტორიით დაინტერესებულმა ადამიანებმა კარგად იციან, რომ აღმავალი ეპოქები ყოველთვის „რაღაცას ამბობენ“, ხოლო კრიზისულნი მხოლოდ „რაღაცის შესახებ“ ბჭობენ. მაგალითად, ნიცშეს თვლიან დიდ მოაზროვნედ, რამდენადაც მან დაარღვია კრიზისული ეპოქის მენტალური ეტიკეტი და „რაღაცის თქმა“ გაბედა. მასში თვით „სიცოცხლის სიღრმეთა ყვირილი“ გაიგონეს.

„შესახებ თქმა“ სტანდარტული უნარია; ხოლო „რაღაცის თქმა“ საჭიროებს შემოქმედებით ნიჭს. ხშირად სვამენ კითხვას: „რატომაა, რომ ჩვენს ეპოქაში აღარ ჩანან პლატონები, ნეტარი ავგუსტინეები და ეკჰარტები?“. ამის მიზეზი არ შეიძლება იყოს გენიალობის ფსიქოლოგიური უნარის ნაკლებობა. ზოგიერთი ფილოსოფოსის დაკვირვებით, ტექნიკის საუკუნეში ბატონობს ნება უნიჭობისადმი (არამადლისმიერი აზროვნება), მაგრამ თითოეულ ადამიანში ძევს გენიალური სანყისი და მისი სიტუაციური რეალიზების უნარი. უნდა მოხდეს შემობრუნება აზრთანყობაში; უნდა განახლდეს ნება გენიალურობისადმი. ადამიანის უღრმეს ნიაღში უნდა ამუშავდეს ქარიზმატული (მადლისმიერი) აზროვნება. ესაა ჰერმენევტიკის სახელით ცნობილი დისციპლინის დანიშნულება.

ჩავთვალოთ, რომ ვიცით რა არის ჰერმენევტიკა. ახლა ვცადოთ, ასევე ზოგადი წარმოდგენა შევიქმნათ ზეკაცის ჰერმენევტიკაზე.

1. ფილოსოფიური ჰერმენევტიკის როგორც თანამედროვე აკადემიური დისციპლინის გამონევენებზე ვრცელი ლიტერატურა არსებობს. ამ დარგისათვის ფუძემდებლური მნიშვნელობა XX საუკუნის სამი დიდი ჰერმენევტიკოსის – მარტინ ჰაიდეგერის, ჰანს-გეორგ გადამერის და პოლ რიკიორის თხზულებებს აქვთ. 80-90-იან წლებში მნიშვნელოვანი ასპექტები გამოავლინეს „პოსტმოდერნის“ თეორეტიკოსებმა – დელიოზმა, ფუკომ, დერიდამ და სხვებმა. მათი შრომების ზედმიწევნით ანალიზი ჩვენი კვლევის გეზს შეცვლიდა და თემას აგვაცდენდა.

ჩვენ ყველანი „ჩვენი დროის შვილები“ ვართ; დრო გაგების ჰორიზონტია. ყოველ ადამიანს ახასიათებს ის, რასაც „ეპოქალური კონტექსტი“ ეწოდება. გენიოსად ის ითვლება, ვინც „თავის დროს“ გაუსწრო. შპენგლერი თვლიდა, რომ დროები ორგანიზტულ-ფაზური ბუნებისანი არიან. „ჩვენ დროს“ იგი სიბერის ფაზაში ათავსებდა. შესაბამისად „ჩვენი დროის“ ადამიანის სპეციფიკას დაბერების და „მიხრწნილობაში გადადგომის“ ასპექტში განიხილავდა. მაქს შელერთან კი ამგვარი სიმბოლოა „მორბენალი ჭაბუკი“, რომელიც თავისი საკუთარი ძალებით გარბის უკვდავებაში. ადამიანის არსებას ახასიათებს კონკრეტულსიტუაციური თავისებურებანიც. ჰერმენევტიკული ანთროპოლოგია ეპოქის თვითრეფლექსიის მცდელობაა, მისი საგანია ადამიანის სპეციფიკა „ჩვენი დროის“ ჰორიზონტში. ნიცშე გვიამბობს იმის შესახებ თუ აღნიშნული სპეციფიკის ძიებაში როგორ იპოვა შესაბამისი სიტყვა *Übermensch*, ზეკაცი: „იქვე ვიპოვე მე სიტყვა „ზეკაცი“ და რომ ადამიანი რაობაა, რომლის დაძლევა ხამს“ (ნიცშე 1982: 164). „არათანადროულ ფიქრებში“ ნიცშე შენატრის თავის ეპოქაზე მაღლა მდგომ ინდივიდს, გამორჩეულს, გენიოსს, რომელიც სათავეს დაუდებს საკუთარი ნების კარნახით მოქმედი არსებების – „კაცობრიობის უმაღლესი ეგზემპლარების“ შექმნას. ნიცშე მახარებლის სტილში წერს: „გაფიცვბთ ძმებო!.. გასწავლით ზეკაცს!“. ვინ არის ის ზეკაცი, რომელიც ადამიანის შემდეგ მოვა, სიკეთესა და ბოროტების მიღმა დადგება და ამიტომ „ქრისტეზე უფრო ჭკვიანი“ იქნება? როგორ შეიძლება იგივე მიმართებაში იყო ადამიანთან, როგორც ადამიანია მაიმუნთან? ყოველი არსის არსებობის აზრია შექმნას თავისი „ზე-რამ“. ამ აზრით უნდა გადალახოს ადამიანი ზეკაცმა; ცხოველი ხომ დაძლია ადამიანმა?! მაგრამ ამ „დაძლევა“ სიცოცხლის დაავადმყოფება გამოიწვია. ზეკაცის ქადაგი მიმართავს ადამიანებს: „ამჯობინებთ ცხოველებად უკუიქცეთ, ვიდრე სძლევედეთ ადამიანსა?“. „ადამიანი თოკია ცხოველსა და ზეკაცს შორის“, „თოკი უფსკრულსა ზედა“... „იგი ხიდია და არა მიზანი“, „გვექმენ ჩვენ უკანასკნელ ადამიანებად და ჩვენ გაჩუქებთ ზეკაცს“ (ნიცშე 1983: 3-4).

როგორც შენიშნულია, ზეკაცი არ არის ახალი ეტაპი ბიოლოგიური ევოლუციის გზაზე (თუმცა ასეთი ინტერპრეტაციის მომხრეც ბევრია), ან ახალი სოციოლოგიური სახეობა (ასეც განმარტავენ ხოლმე), – არამედ ესაა უმაღლესი ტიპის სრულყოფილი არსება, რომელსაც არაფერი აქვს საერთო სიკვდილით დეტერმინირებულ სწრაფდაცლად სიცოცხლესთან, „მცენარისა და მოჩვენების ნაზავთან“, სიცოცხლის პროლეტართან, უკვე დაძველებულ ადამიანთან. რითაა ის სრულყოფილი? უპირველეს ყოვლისა „ბატონობის ცოდნით“. „მან იხილა ახალი ქეშმარიტება“. ზეკაცი ახალი ეტაპია ცოდნის ევოლუციის გზაზე. „უკანასკნელი ადამიანი“ ისაა, ვინც იცის, რომ იგი უნდა გადაილახოს. ამის ცოდნაა „დიონისური სიბრძნის“ ანუ „გადალახვის სიბრძნის“ დასაწყისი.

ყველა დიდი ჰერმენევტიკოსის ფილოსოფიური საქმიანობა მჭიდროდ უკავშირდება პირადი გამოცდილების მომენტებს. ძნელია ნიცშეს აფორიზმების გაგება, თუ არ გავითვალისწინებთ ავტორის სულიერ ავადმყოფობას. 1878 წლიდან მას აწუხებს სულიერი სნეულება, რომლის თანმხლებია თავის ტკივილები, „ზოგადი დაქანცულობა“. რაც არ იყო გამოწვეული მხოლოდ სამედიცინო ფაქტორებით. ის შეპყრობილი იყო ევროპული კულტურის „კრეატიული ვიბრაციების“ კლების შეგრძნებით. ეს ტენდენცია აზროვნებას აქცევს აუტანლად მძიმე ტვირთად. ადამიანი უარს ამბობს ამ სიმძიმის ტარებაზე, „აზრის სისწრაფით მოძრაობაზე“; გადადის უფრო „შენელებულ ფორმებზე“, ეგუება მზა მოსაზრება-კლიშეებს. სწორედ ამგვარი დაქანცულობიდან გამოჯანმრთელების ქადაგია ნიცშე. მისმა სუპერმენის კონცეპტმა უნდა გვასწავლოს, თუ როგორ მოვიპოვოთ უღვევი სასიცოცხლო ენერგიები. „სიცოცხლის ფილოსოფიის“ ნიცშესეული ტრადიციის გამგრძელებლებმა (დილთაიმ, ბერგსონმა და სხვ.) სიცოცხლის სარეზერვო ენერგორესურსების ამუშავების მთელი სტრატეგია შეიმუშავეს, ამას უწოდეს „ჰერმენევტიკა“.

პოსტსაზოგადოების იდეოლოგიაში ანუ „ცნობიერების სუპერსტრუქტურაში“ (როგორც თანამედროვე სოციოლოგები უწოდებენ) გადამწყვეტი როლი მოიპოვა სუპერმენტა („სუპერვარსკვ-

ბამოცხემლობა „აქტი“-ს მიერ ბამოცხეული ნიშნები

1. ფრიდრიხ ნიცშე – ანტიქრისტე
2. ფრიდრიხ ნიცშე – ტრაგედიის დაბადება მუსიკის სულიდან
3. ფრიდრიხ ნიცშე – სიკეთისა და ბოროტების მიღმა
4. კარლ იასპერსი – ნიცშე და ქრისტიანობა
5. კარლ იასპერსი – ფილოსოფიის შესავალი
6. სიორენ კირკეგორი – შიში და თრთოლვა
7. სიორენ კირკეგორი – სატანჯველის სახარება
8. ზიგმუნდ ფროიდი – სამი ნარკვევი სექსუალობის თეორიიდან
9. ზიგმუნდ ფროიდი – მასების ფსიქოლოგია და ეგოს ანალიზი
10. ზიგმუნდ ფროიდი – მოსე და მონოთეიზმი
11. ზიგმუნდ ფროიდი – ეგო და ID
12. ლევ შესტოვი – უსაფუძვლობის აპოთეოზი
13. ლევ შესტოვი – შემოქმედი და დამანგრეველი სამყარო
14. ბერტრან რასელი – ესეები
15. ბერტრან რასელი – ქორწინება და მორალი
16. ედმუნდ ჰუსერლი – ამსტერდამული მოხსენებები
17. მიგელ დე უნამუნო – ქრისტიანობის აგონია
18. ნიკოლაი ბერდიაევი – ყოფიერება, თავისუფლება, ღმერთი
19. იმანუელ კანტი – მარადიული მშვიდობისკენ
20. ერის ფრომი – ადამიანის სული
21. სვამი ვივეკანანდა – ძველი ინდური ფილოსოფია
22. სვამი ვივეკანანდა – შთაგონებული საუბრები
23. სვამი ვივეკანანდა – კარმა-იოგა
24. სვამი ვივეკანანდა – მედიტაცია და მისი მეთოდები

25. მერაბ მამარდაშვილი – ცნობიერება და ცივილიზაცია
26. მერაბ მამარდაშვილი – რაციონალურობის კლასიკური და არაკლასიკური იდეალები
27. ხოსე ორტეგა-ი-გასეტი – ეტიუდები სიყვარულზე
28. გუსტავ ლე ბონი – მასების ფსიქოლოგია
29. გუსტავ ლე ბონი – ერების ფსიქოლოგია
30. ჯიდუ კრიშნამურტი – თავისუფლება ცნობილისგან
31. ჯიდუ კრიშნამურტი – სწრაფი ცვლილებების აუცილებლობა
32. ჯიდუ კრიშნამურტი – მედიტაცია
33. ოშო – რა არის მედიტაცია?
34. ოშო – სექსიდან სუპერცნობიერებამდე
35. ემა გოლდმანი – ანარქიზმი, ათეიზმი, ფემინიზმი
36. დევიდ ლოურენსი – ფსიქოანალიზი და არაცნობიერი
37. იულიუს ევოლა – ომის მეტაფიზიკა
38. ჯორჯ ბერკლი – ტრაქტატი ადამიანური შემეცნების პრინციპების შესახებ
39. მაჰათმა განდი – გზა ღმერთისაკენ
40. გიორგი გურჯიევი – დანახული რეალური სამყაროდან
41. გ. გურჯიევი – ბელზებელის ნამბობი შვილიშვილისთვის. წიგნი I
42. გ. გურჯიევი – ბელზებელის ნამბობი შვილიშვილისთვის. წიგნი II
43. ეკჰარტ ტოლე – ანმყოს ძალა
44. ირაკლი ბრაჭული – ზეკაცის ჰერმენევტიკა: ჰიეროფანიები და ენერგეტიკული პარადიგმები